

БАЛАНС ПРЫРОДЫ І ГІСТОРЫІ

Выстава Зузаны Граўс Рудаўскай
«Дакрананне Славакіі. Малюнак. Аб'ект. Каштоўнасці»
ў галерэі «Універсітэт культуры»

Андрэй Янкоўскі

Выстава падрыхтаваная Пасольствам Славацкай Рэспублікі ў Беларусі сумесна з галерэяй «Універсітэт культуры» і прымеркаваная да Дня Канстытуцыі рэспублікі (1 верасня) і пачатку яе старшынства ў Савеце Еўропы.

Культурны дыялог паміж нашымі краінамі асабліва актывізаваўся цягам апошніх гадоў, прыклад чаго — амаль штогадовыя пленэры ў Славакіі з удзелам нашых мастакоў і студэнтаў.

Зузана Граўс Рудаўска нарадзілася ў 1962 годзе, мастацкую адукацыю атрымала ў Школе прыкладнага мастацтва ў Браціславе і Інстытуце прыкладнага мастацтва ў Празе. У сярэдзіне 1980-х эмігравала ў ЗША. Аўтарка шматлікіх арт-праектаў у ЗША, Еўропе, Японіі і Марока. Яе персанальныя выставы з поспехам праходзілі ў Браціславе, Кошыцэ (Славакія), Тусоне (ЗША), Рыме (Італія), а працы прадстаўлены ў калекцыях вядомых музеяў і галерэй.

Зузана Рудаўска — лаўрэатка прэміі Скульптурнага парка Сакра-

та (1994, Нью-Ёрк), уладальніца ўзнагароды «Залаты арол» (1998, Вашынгтон). У 2000 годзе атрымала грант Фонда Полака-Краснера.

Сёння мастачка жыве і працуе ў Браціславе.

У экспазіцыі былі прадстаўлены малюнкi ў змешанай тэхніцы, мастацкія аб'екты, а таксама ювелірныя вырабы, якія ўвасабляюць творчыя пошукі апошніх 12 гадоў.

Славакія вядомая прыгажосцю прыроды, з яе заснежанымі горнымі вяршынямі, празрыстымі, стромкімі рэкамі і ручаямі пад полагам бязмежных, цяністых хваёвых лясоў, і ў меншай ступені — багатымі культурнымі і гістарычнымі традыцыямі. Тым цікавей пазнаёміцца з аўтаркай, што ўдала спалучае традыцыйнае з сучасным. У першасным, прыродным аспекце мастацтва Зузаны Граўс Рудаўскай будзе даволі лёгка «прачытана» беларускімі глядачамі. Бо яе творчасць заснавана на пачуццях: Зузана не абмяжоўвае сябе адным матэрыялам і адзінай тэхнікай выканання, яе найперш матывуе навакольны свет: «Для мяне натуральна камбінаваць розныя матэрыялы і знаходзіць гармонію ў іх несумяшчальным, на першы погляд, кантрасце. У прыродзе я чую самыя моцныя імгненні сувязі з сусветам. У хвіліны, якія ў большасці выпадкаў неадчувальныя, я перажываю вецер і дождж, жар сонца і шум лістоты або марскога прыбою... Праз выкарыстання матэрыялы і тэхнікі я працягваю традыцыі нашых продкаў. Але пераносу іх у іншую плоскасць, бо даю магчымасць матэрыялу прагучаць у яго натуральнай форме, наўмысна пакідаючы дотык сваіх рук на непрапарцыйных структурных формах. Так з'яўляюцца і мае аб'екты — як сімвалы святла і дома».

Улюбёныя матэрыялы — горны крышталёвы, каштоўныя і напаяўкаштоўныя камяні, медзь, бронза, дрэва. У творах, прадстаўленых у экспазіцыі, мастачка апускаецца ў свет незлічонах магчымасцяў, даследуючы тонкасць ніткі або суворасць вяржоўкі, гнуткасць меднага дроту, шурпатасць паперы ручной працы, вартасці бронзы і бясконцыя прыродныя трансфармацыі дрэва.

Вывучэнне тэкстыльнай тэхнікі ў каледжы выяўленчых мастацтваў і дызайну ў Браціславе, а потым у Празе глыбока паўплывала на працу аўтаркі. З таго часу ў яе творчым метадзе захавалася тэндэнцыя ўключаць у свае работы фрагменты валокнаў або выкарыстоўваць кампазіцыйныя структуры, звязаныя з ткацтвам. Зузана Рудаўска спалучае далікатнасць ткацтва і моц дрэва, яны служаць ёй, утвараючы фармальна і канцэптuallyна вывераныя працы.

Пры гэтым мастачка не выбудовае жорсткія іерархіі, а імкнецца збалансаваць суадносіны ўсіх элементаў. У гэтым сэнсе ў наробку Зузаны Рудаўскай няма падзелу паміж прыроднай і духоўнай рэальнасцямі. Таму можна назваць яе той самай аўтаркай, чья творчасць дазваляе нам дакрануцца да таго, што можна назваць сапраўдным духам Славакіі.

Крышталёвая мара. Медны дрот, паліраваны камень, напаяўкаштоўны камяні. 2012.

